REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorî nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 10 banî pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şése lunî 12 cor., pe trei lunî 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şése lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorî.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunî 10 cor., pe trei lunî 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunî 12 cor., pe trei lunî 6 cor. — Un esemplar 10 banî. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 102. Braşov, Vinerî 9 (22) Maiŭ 1903.

Slavii austriacî şi Croaţia.

Presimţul koşuthiştilor, că obstrucţiunea lor în contra proiectelor militare a deşteptat vechile spirite ale neînţelegerei şi vrajbei dintre popórele monarchiei, n'a fost cu totul nebasat. Acésta impresiune o primim vĕdênd ce se petrece adî în Croaţia şi cât de aprinşî sunt Croaţii pe tótă linia, între şi înafară de marginele regatului triunit.

De şése sĕptĕmânî se petrec sub „părintésca“ oblăduire a Banului Hedervary lucrurî fórte neliniştitóre în Croaţia. Pe tótă întinderea, dela Agram până la Fiume, poporaţiunea croată e turburată şi domnesce în sînul ei o fierbere, care numai cu poliţia, cu gendarmii şi cu miliţia mai póte fi stăpânită, ca sĕ nu isbucnéscă în flăcărî şi sĕ provóce o rĕscólă sângerósă în ţeră.

Orî ce s'ar dice din parte unguréscă despre mişcarea de nemulţumire între Croaţî, că ea ar fi opera pregătită de mâna lungă a Vienei, orî că e numai resultatul agitaţiunilor puse la cale de oposiţiunea croată — ea este şi rĕmâne seriósă şi periculósă în consecenţele, ce le póte avé. Bombardarea clădirilor publice, pe care se află embleme şi inscripţiunî ungurescî, şi intreg şirul de escese, precum sunt cele întêmplate mai în urmă în comunele dimprejurul oraşului Fiume, sevĕrşite între strigărî injuriόse în contra Maghiarilor şi a Banului croat, escese în urma cărora s'a introdus statariul în câteva districte şi s'a trimis şi se trimite încă mereu multă miliţie în Croaţia, arată îndestul, că nu se trateză numai de-o demonstraţiune trecĕtóre, ci este o nemulţumire adênc înrădăcinată în popor, ce stă sĕ isbucnéscă cu tótă puterea.

„Şi răbdarea bunilor Croaţî e pe sfîrşite!“ Cu aceste cuvinte deputatul Bianchini, croat dalmatin din camera austriacă, a voit sĕ caracteriseze situaţiunea actuală în Croaţia. Făcênd o propunere de urgenţă, numitul deputat a adus în discusiune în Reichsrath turburările din Croaţia într'un mod, în cât ministru-preşedinte Koerber s'a vĕdut îndemnat a declara, că „după legile pactului şi constituţionale“, cele ce se petrec în ţĕrile corónei ungare nu pot forma obiect de discusiune în camera deputaţilor austriacî.

Motivul principal al amintitei propunerî de urgenţă a fost o cercetare criminală, ce s'a iniţiat la cererea guvernului croat contra unor tipografii din Laibach, bănuite a fi tipărit nisce broşurî revoluţionare croate Nu s'a putut însĕ constata nimic şi aşa s'a curmat investigaţiunea.

Bianchini a făcut nisce comunicărî relative la întêmplările mai recente şi mai vechî din Croaţia, carî décă numai pe jumĕtate ar fi constatate ca în adevĕr petrecute, ar fi deajuns sĕ dea nascere celor mai fundate temerî şi îngrijirî guvernelor din Budapesta şi din Viena.

A descris cu culorile cele mai negre procederea Banului, care dice, prin forţă şi violenţă împins de „turbatul şovinism maghiar“, ar avé de gând a face din regatul croato-slavon o „satrapie maghiară“ şi acésta tocmai în momentul în care monarchia vrea sĕ sară în ajutorul popórelor asuprite din Balcanî.

A mai vorbit Bianchini de „inima bestială“ şi de „brutalitatea hunică“ a Banului croat, pentru carî espresiunî a fost chiemat la ordine de preşedintele camerei. I-au venit în ajutor şi Cehii şi Slovenii, carî au pledat în favórea propunerei sale. Au cerut cu toţii ca Austria sĕ vegheze ca pactul cu Croaţia sĕ fie leal esecutat şi ca nu cumva mişcarea din Croaţia sĕ trécă peste graniţă în provinciile ocupate.

D-l Koerber a stăruit pentru principiul neamestecului şi propunerea lui Bianchini şi soţî n'a fost primită în întregul ei, dér acésta discusiune din camera austriacă póte sĕ servéscă de *memento* celor ce iau şi astădî încă în deşert cestiunea împăcării naţionalităţilor din Ungaria.

In dieta ungară se urméză de câte-va dile discusiunea asupra *cuotei*. In şedinţa de erî au luat cuvêntul baronul *Kaas* şi *Ratkay*. Acesta s'a ocupat cu proiectele militare, carî după a lui părere au fost puse la ordinea desbaterilor în camera ungară, ca sĕ îmbrâncéscă pe Maghiarî şi sĕ-i aşede la piciórele Austriei şi ale şefului suprem al armatei. „Noi însĕ nu putem ceda — dice Ratkay — fiind-că acésta e o cestiune de onóre şi de conscienţă de sine a naţiunei, nu putem permite ca îngâmfarea militară sĕ domnéscă peste noi.“ — Gabriel *Ugron* a interpelat pe ministrul president cu privire la „sfaturile ce i-se dau corónei şi sfătuitorii corónei“. In decursul motivării interpelaţiei a dis, că „nu se póte tolera, ca unei curţî, care nicî odată n'a dat dovedî de prudenţă, sĕ i-se sufere si mai departe intrigile, şi esemplul acesta sĕ se întindă asupra întregei vieţî politice“... *Presidentul* chiamă la ordine pe vorbitor. Ugron cere de la ministrul president sĕ informeze sincer Coróna despre lucrurile ce se petrec. Intrébă apoi pe Coloman Szell, décă a profitat de ocasiunea petrecerei Maj. Sale în Budapesta, ca Maj. Sa sĕ audă şi părerile altor bărbaţî, înafară de guvern, asupra situaţiunei şi décă are guvernul proiecte ce ţintesc la restabilirea stărilor normale în parlament? — Ministrul president n'a rĕspuns.

Noul guvern bulgar s'a constituit, după cum am anunţat erî, sub preşedinţa lui *Petrov*. Dintre membrii cabinetului: Petrov, Petcov şi Ghenadiev sunt stambuloviştî. Se dice, că *Petcov* e persónă agreată în Constantinopol şi că politica tradiţională amicală a stambuloviştilor faţă cu Turcia, va avé ca urmare o îmbunĕtăţire însemnată a relaţiunilor turco-bulgare, acum după-ce trei dintre representanţii acestei politice fac parte din noul cabinet. — Intr'un interview, ce l'a avut cu corespondentul diarului *„Voss. Zeitung“*, ministrul president Raso *Petrov* a declarat, că politica esternă a noului guvern este întreţinerea de bune relaţii cu tóte puterile, mai ales însĕ cu Rusia. Guvernul va desfăşura tótă energia, ca sĕ evite un rĕsboiŭ, însĕ îl va primi, décă i-se va impune.

Procesul pentru „agitaţie“

al preotului I. Stupinianu.

Pledoaria apĕrătorului Dr. Iustin Pop.

(Fine).

Séu póte d-l procuror tăgăduesce, că în Ungaria esistă tendinţa de maghiarisare, când acésta o profeseză pe faţă şi fără jenare în plenul parlamentului politicianii maghiarî? Décă tăgăduesce, atuncî i-o voiŭ dovedi d-lui procuror prin însu-şî faptul, că a ridicat acusare în acest proces. Ér décă tendinţa de maghiarisare esistă, póte fi şi numai urmă şi umbră de provocare la ură contra naţionalităţii maghiare în acea simplă admoniţiune a elevilor, sĕ aibă grijă a rĕmâne Românî şi sĕ nu se maghiariseze, când decî acusatul n'a provocat la ofensivă, ci la defensivă numai, la păstrarea naţionalităţii lor?

Orî póte este contrar legii a promite, că îţî vei da silinţa a ridica şcólă confesională, când în sensul libertăţii instrucţiei, confirmate în Ungaria şi în lege positivă, confesiunile au dreptul de a întemeia şcóle nu numai poporale elementare, ci şi altele superióre până la universitate?

Póte constitui fapt pasibil de penalitate agrăirea elevilor cu numele original românesc şi nu cu cele maghiarisate? Tocmai procedura contrară, adecă maghiarisarea numelor constitue delict, căcî s'o scie d-l procuror, că *dreptul numelui e o specie a dreptului de proprietate*, care decî e tot aşa de esclusiv, ca acesta şi căruia în aceeaşî mĕsură trebue sĕ i-se garanteze sanctitatea şi inviolabilitatea, ca şi dreptului de proprietate. Maghiarul îşî are

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Mórtea mea.

(11) — Fine. —

Şi cum am sosit înaintea casei, mĕ cuprinse o frică fără margini. Mĕ temeam, că décă mĕ voiŭ arĕta aşa pe neaşteptate Margaretei, va muri de spaimă. Cel mai bun lucru ar fi póte sĕ-i dau de veste prin bĕtrâna nóstră vecină, dómna Gabin. Mi-se împotrivea însĕ inimei sĕ pun pe cineva mijlocitor între mine şi ea şi stăteam aşa pe gândurî, fără sĕ mĕ pot decide. In sufletul meu simţiam ceva gol, îmî era par'că aşî fi adus încă de mult o jertfă mare şi cu acéstă jertfă am smuls din inimă orî-ce fericire.

Casa era aci, scăldată în radele sórelui. Da, era aceeaşî casă, în care închiriasem eu şi Margareta locuinţă îndată după sosirea nóstră la Paris, am recunoscut'o după mica ospĕtărie poporală, ce era în parter. De aci ne duceam noi mâncare.

Ridicaiŭ ochii spre ultima feréstră din stânga la etagiul al treilea. Era deschisă şi de-odată apărù în ea o femeie tînĕră, cu pĕrul negru şi încreţit, avênd pe dênsa o jachetă desordonată de nópte. Ea rîdea, pe când la spatele ei stătea un om tînĕr şi o săruta pe umĕr. Ah, asta nu puté fi Margareta mea!

Nu mĕ miram, că locuiau acum alţî ómenî în locuinţa nóstră, mi-se părea că am visat numai, cum am visat multe alte lucrurî, despre carî voiŭ mai afla.

Am stat o clipită nedecis în stradă şi mĕ gândeam, óre n'ar trebui sĕ mĕ duc sus, sĕ întreb pe cei doi amoresaţî, carî stăteau încă la feréstră şi se drăgosteau.

Dér m'am decis în sfîrşit, mai bine sĕ întru în ospĕtăria din parter.

Nu mĕ mai cunoscea nimenî, căcî în timpul bólei îmî crescuse barba, ér obrajii erau periţî, aşa că eu însumî nu mĕ mai cunosceam, când mĕ uitam în oglindă.

Tocmai când mĕ aşedaiŭ la o măsuţă, zăriŭ pe dómna Gabin cu o ulcică în mână, în care cerù sĕ-i tórne cafea pentru doi pitacî, ea stătea lângă tejgheaua cu beuturile şi povestea cu casieriţa. Eu ascultam.

„Ei?“ întrebà cassieriţa, „sĕrmana femeie tînĕră din etagiul al treilea nu s'a hotărît încă?“

„Ba da“, rĕspunse dómna Gabin, „ce era sĕ facă? Domnul Simoneau i-a arătat atâta prietenie!... El şi-a terminat aicî cu noroc afacerile — avea de incassat o moştenire grasă — şi acum i-a oferit sĕ o ia cu sine, unde va găsi adăpost la o mătuşă a lui, care tocmai are trebuinţă de o persónă de încredere“.

Cassieriţa rîse cam în batjocură. Eu mi-am ascuns faţa după un jurnal, mânile îmî tremurau şi simţiam, că am îngălbenit. Imî perise tótă puterea.

Dómna Gabin însĕ vorbia înainte: „Firesce, că de aci o sĕ iasă o căsĕtorie, îţî jur însĕ pe onórea mea, că n'am observat nimica necuviincios. Tînĕra femeie a plâns şi şî-a jelit bărbatul, ér tînĕrul s'a purtat fórte cum se cade. Erî au plecat în sfîrşit. Décă va trece anul de doliu, pot face ce vor voi“.

In acest moment se deschise uşa din fund şi Dede apărù în prag.

„Mamă“ strigà fata, „nu mai vii? Haide repede, te aştept“.

„Indată, du-te numai, nu mĕ nĕcăji“ rĕspunse mama.

Copila însĕ nu se duse şi asculta ce vorbesc cele două femei, cu mutra precoce a copiilor de pe străḑile Parisului.

„Şi apoi“ continuă dómna Gabin „trebue sĕ spun pe şleau, repausatul nicî nu se putea asemĕna cu Simoneau. Mie nu mi-a plăcut din ḑiua în care l'am vĕḑut întâiŭ. Era un slăbănog, betegos, tot mereu gemea şi suspina şi pe d'asupra mai era şi calic ca vai de el! Iţî spun drept, aşa un bărbat nu era potrivit pentru o femeie atât de voinică... pe când domnul Simoneau, e hei! ăsta-i bărbat la locul lui, frumos, bogat, tare cât un Turc...“

„O! — întrerupse Dede — l'am vĕḑut odată, când se spăla, vai! î-s pline braţele de pĕr...!“

„Hai. fugî d'aci şi îţî ţine flénca“ o dojeni bĕtrâna dându-i brâncî. „In tóte trebue sĕ-şî bage nasul brósca asta afurisită“.

Apoi întorcêndu-se către cassieriţă

dreptul la numele sĕu original, dér nu e mai pe jos nici dreptul Românului la al sĕu. Maghiarisarea numelor deci nu e numai violare de drept, dér agitaţie chiar contra dreptului de proprietate, ceea-ce în sensul codului penal se cualifică ca act pasibil de penalitate. Apĕrătorul apreţiéză apoi casul în lumina stricte a codului penal şi argumentéză, că lipsesc criteriile de a puté constitui delictul normat în §-ul 172 alin. 2 din codul penal, neputĕnd fi vorbă de „gyülekezet" (adunare), mai apoi lipsind şi de altminterĭ mediul de a puté aţîţa la ură în casul present. Argumentările le ilustréză cu esemple din judicatură. De incheiare d-l Dr. Pop a rostit următórele:

On. Tribunal! In cadrul dreptului meu de apĕrător îmĭ iau libertatea a mĕ referi la procesul acum de curĕnd decurs al lui Hurban Svetozar, presupusul agitator slovac, în care proces curtea cu juraţi din Budapesta a adus sentinţă de achitare.

Apĕrătorul cetesce pasagele incriminate din articolul „A gyermekek butitása" apărut în fóia „Norodnie Noviny", şi adauge: Décă acest articol, apărut în pressă, scris în ton bărbătesc, prin sentinţa de achitare a curţii cu juraţi din Budapesta a fost aflat — în mod fórte corect — de nevinovat, eu sunt animat de speranţa, că şi On. Trib. va achita pe acusatul *Stupinianu*, mai ales, că On. Tr. este constituit şi lucréză în o regiune de drept, în care elementul Român e în preponderanţă şi ast-fel On. Tr. în raport cu Curtea cu juraţi din Budapesta e în posiţia avantagiósă de a-ne puté cunósce pe noi Românii şi lupta nóstră de drept cinstită şi legală, ba chiar şi pe agitatorii valachĭ — décă sunt şi de aceştia — mai obiectiv şi mai de aprópe, nu ca juriul din Budapesta, care ne scie numai din informaţiunile false şi tendenţióse ale pressei maghiare.

Şi încă ceva. Când acusatul a vĕdut, că nu numai se înscenéză, dér se continuă chiar cu furie pe tóte căile campania contra lui pentru inocentele vorbe, denunţat fiind la tóte forurile competente şi necompetente şi nerecunoscut în postul sĕu de catechet la diferite institute de învĕţământ de aicĭ, nu mai putea sfrunta valurile şoviniste, căcĭ înţelegea rostul situaţiei, ce i-s'a creat cu tendinţă; ast-fel a aflat de bine a-şĭ cere transferarea de aicĭ de la scaunul episcopesc gr. cat. din Lugoş, ce s'a şi întêmplat, căcĭ adĭ Stupinianu e paroch în Rîul-Alb. Când a făcut acésta acusatul, abia stabilit în noua funcţiune, a adus o adevĕrată jertfă şi tot-odată prea multă satisfacţie inscenatorilor campaniei şi d-lui procuror, orĭ-cât de vinovat ar fi fost el, căcĭ a trebuit sĕ-şĭ părăséscă un post avantagios şi favorabil mai ales pentru crescerea familiei, la obţinerea căruia îşĭ vede împlinite cele mai marĭ dorinţe ale sale. Astădĭ silit la părăsirea acestui post, jertfa adusă va simţi-o întréga-i familie.

Cer achitare!

*

In *replică* procurorul cu sinceritatea unui strîmtorat şi prins cu ocaua mică, tindea a se desvinovăţi de bănuiala, că ar fi ridicat acusa sub influinţa campaniei pornite contra lui Stupinianu. El a vrut numai a-şĭ împlini oficiul şi a valida legea penală. Incércă a resfrânge apĕrarea în punctul unde a dis, că a lipsit chiar şi mediul de a puté face agitaţie, provocându-se la textul legii (472 alin. 2) unde nu se face deosebire, décă agitaţia se face între copilaşĭ, orĭ adulţĭ.

Duplica a fost următórea:

Aşĭ lua spre sciinţă cu plăcere declararea d-lui procuror, că n'a fost influinţat de campania strigoilor la urzirea acestui proces, dér d-l procuror alta dice şi alta a făcut. Şi acum mĕ simt dator a-i da satisfacţia de drept, pentru ce l'am învinuit de acéstă acusă a mea.

Inainte de tóte, de ce a ţinut d-l procuror de demn şi apt pentru întroducerea procedurei criminale casul din proces? De ce a alergat pe la forurile administrative pentru a-şĭ culege material şi date? De ce prin scrisórea oficiósă, ce se află la dosarul procesului, a solicitat mereu desfăşurarea urgentă a instrucţiunei, motivând acest zor cu indicarea, că causa e de o importanţă mare (tekintettel az ügy nagyfontoságára)? De ce a ridicat actul de acusă şi de ce susţine acusa şi adĭ, când însuşĭ recunósce şi confirmă, că dovedile s'au devalvat? Şi ce a mai făcut d-l procuror: în actul de acusă invócă ca motiv, că ridicarea acusei e justificată şi prin aceea, că acusatul nicĭ n'a fost în drept a întra în şcóla de stat din Bârcea-mică, căcĭ catechisarea avea s'o îndeplinéscă preotul din Băcia, şi că Stupinianu sub pretextul fals al catechisării ascundea tendinţa lui de agitare. Las, că eu am sdrobit acéstă scornitură neseriósă, pe care o respingeam cu indignare în escepţiile contra actului de acusă şi pe care am considerat'o de o marfă de contrabandă (büntetöjogi dugáruság), furişată în acusă pentru a asigura cât mai bine condamnarea acusatului. Dér ce denotă tóte aceste, décă nu adevĕrul, că d-l procuror a fost de conivenţă cu înscenătorii campaniei, când a urzit şi susţinut procesul de adĭ?

In fine desvoltă, că se recere mediu pentru a puté face agitaţie, ceea-ce zace şi în raţiunea legii, căcĭ altmintrea şi cele mai depărtate acte ar trebui cualificate cel puţin de acte de contravenţie, chiar şi gândirile nóstre nefavorabile pentru Maghiarĭ. Invócă principiul de drept, că legea penală nu se póte estinde în defavorul acusatului.

Turburările din Croaţia.

(Discusiune în „Reichsrath".)

In şedinţa de Marţĭ a „Reichsrath"-ului a fost o viuă discusiune cu privire la turburările din Croaţia. Deputatul croat *Bianchini* şi soţĭ presentă o moţiune de urgenţă în care se arată, că violenţele Banului croat, prin carĭ un popor leal a fost forţat sĕ ia lupta, ca sĕ-şĭ apere drepturile încălcate, au iritat şi sufletele populaţiunei slovene din Dalmaţia. Tristele evenimente din Croaţia au produs un ecou dureros la Slovenii şi Croaţii din Austria. Agenţĭ de poliţie vin la Laibach, ca sĕ perchisiţioneze pe la Croaţiĭ bănuiţĭ de a fi tipărit şi distribuit proclamaţiunĭ revoluţionare.

Bianchini propune, ca guvernul sĕ fie învitat a lua imediat mĕsurĭ, ca agenţii trimişĭ la Laibach de Banul sĕ fie îndepărtaţĭ. Mai departe guvernul sĕ ia tóte mĕsurile, ca sĕ înceteze agitaţiunea şi indisposiţia poporaţiunei slovene din sudul Austriei provocate de regimul arbitrar din Croaţia.

Oratorul face apoi istoricul celor întêmplate în Croaţia. Turburările — dice — n'au fost causate de agenţĭ, ci sunt provocate de către autorităţĭ. Ele nu stau în legătură cu raporturile parlamentare din Ungaria, ele nu sunt nutrite din Viena, cum dic Maghiarii, ci sunt urmarea firéscă a *sistemului asiatic*, ce domnesce de 20 de anĭ în Croaţia-Slavonia. Contele *Khuen* este tiranul Croaţiei, ruşinea istoriei monarchiei. Ceea-ce nu póte face prin corupţiune, vré sĕ realiseze cu forţa şi prin vĕrsare de sânge. Maghiarii, în propriul lor interes, ar trebui sĕ silésca pe Ban a-se retrage.

Bianchini încheie dicĕnd:

Nu póte fi pentru noi indiferent, décă peste Laita domnesce ordinea séu anarchia, décă armata nóstră trebue sĕ stea gata, ca sĕ apere inscripţiile maghiare nerecunoscute de autorităţĭ. Armata nu póte sĕ jóce acest rol imoral. Sângele ce l'au vĕrsat Croaţii pentru imperiu şi dinastie le este plătit prin aceea, că ei sunt subjugaţĭ de Maghiarĭ. (Presidentul chémă la ordine pe orator).

Ministrul-president *Koerber* declară, că nu pot forma obiect de discuţiune în camera austriacă evenimentele ce se petrec în ţĕrile corónei ungare.

Dick declară, că partidul sĕu va vota pentru moţiunea lui Bianchini. Cehii tinerĭ simpatiséză cu lupta Croaţilor.

In favorul moţiunei vorbesc şi alţĭ vre-o patru deputaţĭ.

Partea primă a moţiunei a întrunit majoritatea voturilor, partea a doua însĕ a fost respinsă.

*

O telegramă din *Fiume* anunţă, că poporul din comuna *Draga* e încă tot în mare fierbere. La 18 Maiŭ portretul Banului a fost scos în piaţa principală şi i-s'a dat foc. — In *Circuenița* au murdărit tablele cu inscripţii maghiare şi au spart geamurile de la edificiul postei. — O demonstraţie de felul acesta a fost şi în *Selce*, *Skrljevo* şi în alte localităţĭ.

Din *Daruvar* i-se scrie diarului „Bud. Hirlap", că s'a împuşcat asupra unui tren, care circulă între Pakrac şi Bares.

In *Grubisnopole* au fost arestaţĭ plebanul şi căplanul rom. cat., la carĭ s'au găsit o ladă cu praf de puşcă, trei lădĭ pline cu puscĭ, cuţite, şi broşurĭ aţîţătóre.

Serbarea ḑilei de 10 Maiŭ în Bucurescĭ.

(A douĕ-ḑecĭ şi doua aniversare a încoronării)

I. In revĕrsatul zorilor 21 tunurĭ vor anunţa capitalei solemnitatea ḑilei.

II. La órele $10^1/_2$ diminéţa se va celebra la Mitropolie un serviciu religios în presenţa Maiestăţilor Lor Regelui şi Reginei şi a Alteţelor Lor Regale Principelui şi Principesei României, încunjuraţĭ de Curţile regală şi princiară.

Vor fi faţă la acest serviciu religios: Preşedintele consiliului, miniştrii, preşedinţii, vice-preşedinţii şi biurourile corpurilor legiuitóre, precum şi senatorii şi deputaţii aflaţĭ în capitală, Inaltele curţĭ de casaţiune şi de compturĭ, Academia Română, corpul profesoral, curţile şi tribunalele, primarul capitalei cu consiliul comunal, camera de comerciŭ, înalţii funcţionarĭ ai statului şi oficerii din armata permanentă, reservă şi gendarmerie, carĭ nu vor fi sub arme.

III. Armata va fi aşedată pe strade şi pieţe, între palat şi Metropolie.

IV. Pornirea de la palatul din Bucurescĭ a MM. LL. Regelui şi Reginei, împreună cu AA. LL. RR. Principele şi Principesa României, spre a asista la serviciul religios, se va anunţa prin 101 tunurĭ.

V. La $11^1/_2$ óre Majestatea Sa Regele va primi defilarea pe bulevardul Universităţii, înaintea statuei lui Mihaiŭ-Viteázul.

VI. De la órele 8 séra musicile militare vor cânta în grădinile şi pieţele publice.

VII. Registrele de înscriere la MM. LL. Regele şi Regina vor fi deschise la palatul din capitală.

VIII. In acéstă ḑi, la órele $10^1/_2$ diminéţa, se va celebra un serviciu religios în tóte comunele urbane şi rurale din ţéră, la care vor asista autorităţile locale.

D-nii prefecţĭ vor primi, în reşedinţele judeţelor, felicitările autorităţilor civile şi militare şi ale orăşenilor.

In acele reşedinţe, d-nii prefecţĭ, în înţelegere cu primarii şi şefiii garnisónelor respective, vor regula modul serbărei acestei ḑile.

SCIRILE ḐILEI.

— 8 Maiŭ v.

Dar. P. S. Sa noul episcop al Aradului I. I. *Papp* a donat *5000 coróne* pentru înfrumseţarea catedralei din Arad. Scirea îmbucurătóre a fost comunicată în şedinţa de la 18 Maiŭ n. a consistorului aradan.

D-l Teofil Frâncu, şef de birou la despărţĕmêntul şcólelor secundare în ministeriul român de instrucţiune publică, suferind de-o bólă acută, a obţinut un concediu mai lung pentru căutarea sănĕtăţii sale. Erĭ după amiadĭ cu trenul accelerat de Bucurescĭ, d-l Frâncu a trecut pe la gara din Braşov, mergĕnd la o staţiune de munte climaterică în Transilvania. Dorim din suflet vechiului şi simpaticului nostru amic şi colaborator literar cât mai grabnică întrămare şi reînsănĕtoşare!

D-l colonel de stat major Averescu, şeful misiunei militare române, care va representa armata română la serbările centenarului regimentului rusesc Vologda Nr. 18, al cărui şef este Regele Carol, va duce un superb serviciu de masă, dar al Suveranului român, pentru regiment. De asemenea d-l colonel Averescu va oferi regimentului un tablou (pictură) representând pe M. S. Regele la piciórele monumentului comemorativ ridicat la Plvena în memoria soldaţilor vologdenĭ, căḑuţi în vremea asediului de la 1877. Schiţa acestui tablou a fost luată la faţa locului de d-l colonel Averescu, cu ocasiunea visitei M. S. Regelui în Bulgaria.

Secţiunea Ligei culturale din Bucurescĭ va ţiné o adunare generală, conform articol. 20 din statute, Duminecă 11 Maiŭ v. a. c., la órele 2 p. m. în localul Ligei din Calea Victoriei 122 (lângă Biserica albă). La ordinea ḑilei va fi: Alegerea delegaţilor pentru *Congresul anual* al Ligei, ce va avé loc în ḑilele de 25 şi 26 Maiŭ a. c.

Nouă manifestaţie studenţéscă. Ni-se comunică, că Dumineca trecută Asociaţiunea studenţilor de la Universitatea din Bucurescĭ a ţinut o nouă întrunire de protestare în contra suprimării „Tribunei" din Sibiiu şi în contra poliţiei, ce a încercat a împiedeca manifestaţia naţionalistă a studenţilor. Intrunirea a decurs liniştit şi după terminarea ei studenţii au manifestat înaintea localului Asociaţiunei lor în piaţa teatrului, fără ca sĕ se producă nicĭ cea mai mică neorênduială. Poliţia nu s'a amestecat, a lăsat de astă-dată ca studenţii înşişĭ sĕ vegheze asupra ordinei. După manifestaţiune studenţii s'au împrăştiat în cea mai perfectă ordine.

Primirĭ în şcóla milit. de artilerie. La începutul anului şcolar 1903—1904 vor fi primiţĭ în cursul I la şcóla de cadeţĭ de artilerie din *Viena* şi la cea din *Traiskirchen* (lângă Baden, în Austria-inferióră) de tot 150 elevĭ. Vor fi primiţĭ tinerĭ de 14—17 anĭ, carĭ vor fi absolvat 4 clase medii, cu succes cel puţin „bun". Calculul „nesuficient" din latină şi grécă nu se ia în considerare. Didactrul e: pentru fiiĭ ai căror părinţĭ aparţin armatei active 24 coróne pe an; pentru fiiĭ ai căror părinţĭ sunt ofiţerĭ în reservă orĭ afară de serviciu, oficianţĭ de stat, de curte orĭ civilĭ, 180 coróne; ér pentru ceilalţĭ e 300 coróne. Aspiranţii sĕracĭ, carĭ produc testimoniu de cl. IV cu calculul general „emi-

---

„Vedĭ decĭ, că omul acela nu putea sĕ facă ceva mai bun, de cât sĕ móră! A fost o adevĕrată norocire pentru biata femeie!"

— — — — — — — — — — — — —

Când am ieşit érăşĭ pe stradă, mergeam încet şi piciórele abia mĕ purtau. Şi curios lucru, că inima nu mĕ mai durea aşa tare, ba încă vĕdĕndu-mĭ umbra, nu mĕ putuiŭ opri, sĕ nu zîmbesc. In adevĕr eram tare slăbănog şi vĕd că a fost o ideie cam pocită sĕ iau pe Margareta de nevastă. Acum îmĭ reaminteam mâhnirea ei tăcută în Guerande, cum se plictisia în viéţa aceea monotónă. Şi totuşĭ iubita şi scumpa femeie s'a arătat în totdéuna fórte bună şi amabilă faţă cu mine şi décă n'o fi plâns după mine şi nu m'o fi jelit ca pe un amant, de sigur a plâns însĕ ca după un frate! Cum sĕ-i stric viéţa nouă, ce a început'o? Cei repausaţi nu sunt geloşĭ!

In gândurile acestea mergeam mereu înainte. Când mi-am ridicat capul din pământ, mĕ aflam într'o grădină publică. Mĕ aşedaiŭ pe o bancă la sóre. Mĕ copleşiseră fel de fel de gândirĭ, carĭ îmĭ zăpăceau mintea şi îmĭ produceau o disposiţie melancolică. Mĕ gândiam la Margareta şi o vedeam într'un oraş mic provincial, era fericită, iubită şi stimată de toţĭ. Se făcuse încă şi mai frumósă de cum era mai nainte. O vedeam ca menageră şi ca mamă fericită...

A fost în adevĕr bine, că am murit şi nu voiam sĕ comit crudelitatea sĕ mĕ întorc.

Nu, am rĕmas mort.

— — — — — — — — — — — — —

De atuncĭ am făcut multe-multe călĕtorii şi am vĕdut aprópe tóte ţĕrile. Am rĕmas un om mediocru, care nu se distinge întru nimica printre semenii sĕi, am muncit şi mi-am mâncat modesta pâne ca orĭ-care altul.

De mórte nu mĕ mai tem, se pare însĕ, că nu mĕ mai vré, de când şĭ-a perdut pentru mine orĭ-ce spaimă şi orórе, ér eu nu mai am motiv de trăit. Numai de un lucru mĕ tem: Sĕ nu cumva sĕ mĕ uite aicĭ.

Din novelele lui **Emil Zola.**

nent" și vor face cu succes eminent esamenul de primire, cât timp vor raporta succes eminent și în studiile cursurilor școlei, vor avé să plătéscă didactru numai de 24 coróne pe an. Cererile de primire sunt a se trimite direct comandei școlei de cadeți de artilerie (Viena X/2) până la 15 August st. n., avênd să fie indicat în petițiune, că în care dintre cele două școle amintite mai sus doresce aspirantul să fie primit. Informațiunĭ mai detaiate dă broșura „Condițiunile de primire în școlele ces. și reg. de cadeți", care se póte procura pe preț de 40 banĭ, de la comanda orĭ-cărei școle de cadețĭ.

Din Mehadia ni-se scrie, că d-l Dr. Mihail *Pop*, care a trecut cu succes esamenul de liberă practică la facultatea de medicină din Bucurescĭ, șĭ-a început practica medicală în „Băile Herculane" la Mehadia.

Deces. In qiua de 4 Maiŭ st. v. a repausat în Bucurescĭ Dr. Alfons O. *Saligny* profesor de chimie generală și aplicație la școla de podurĭ și șosele etc. în etate de 50 anĭ. Il jălesce familia Saligny, Iarca, Frigător, Țanu. — Fie-i țĕrîna ușóră!

Reuniunea română de musică din Sibiiu își va ține concertul Lunĭ în 12 (25) Maiu în sala de la „Unicum".

Disordinĭ anticlericale. Se telegrafézà din Paris, că desordinĭ marĭ s'au produs la eșirea de la biserica Nôtre-Dame de Plaisance, unde un fost congreganist secularisat a ținut o predică despre eucharistie, fără alusiune la evenimentele din present. Eșind din biserică catolicii s'au format în colónă, străbătând catierul, cântând Marseilleza și strigând: „Trăiască libertatea! Trăiéscă preoțiĭ!" Prima ciocnire cu liberii cugetătorĭ s'a produs în Avenue Maine; aceștia au fost maltratațĭ și au trebuit să bată în retragere. A doua ciocnire s'a produs mai departe, schimbându-se loviturĭ. A treia învălmășală s'a produs în strada Gaité. Poliția a intervenit, făcênd numeróse arestărĭ. Sunt mai mulțĭ rănițĭ. Grupurile de manifestanțĭ au fost împrăștiate; agitația a continuat însĕ în cartier.

Supraveghiarea metropolitului bulgar din Strumnița. Scirea despre arestarea episcopului Gerassimos de la Strumnița este falșă. Prelatul a primit ordin de la Kaimakam, ca să părăséscă Strumnița; el însĕ a răspuns, că nu póte pleca fără ordinul Exarchului. Față de acéstă atitudine, prelatul a fost pus sub supraveghiarea poliției, dér nu arestat.

Bartha nu mai vrea să caute dreptate. Diaristul maghiar Nic. *Bartha* intentase proces de pressă contra unui colaborator de la diarul „Magyar Szó", care ridicase contra luĭ nisce acusațiunĭ compromițĕtóre. Judecătoria a osĕndit pe colaboratorul numitei foi. Tabla regéscă însĕ a anulat sentința și a ordonat pertractare nouă. Bartha s'a mâhnit rĕu din causa acésta și a scris în diarul sĕu „Magyarorszag" un lung articol în care la sfirșit dice, că el „nu va mai căuta remediare la judecătorie." — Cas caracteristic.

Cum scriu strĕinii numele de „român".

In limba diplomatică vedem, că numirea etnică a poporului nostru se presentă sub forma de „*Roumain*", Germanii ne dic „*Die Rumänen*", Italienii „*Rumeni*", până și în scrierea latină, cum vĕdurăm în revista „Vox Urbis" citată în timpul din urmă de câte-va orĭ încolónele fóiei nóstre, ne vedem trecuțĭ cu numirea de „*Rumeni*" în loc de „*Daco-Romani*", cum se obicinuia pe la începutul veacului trecut (A se vedé „Gramatica Daco-Română sive valachica, de Alexi 1826).

Ungurii, în ale căror diare și reviste se tratéză fórte des despre noi, mai bucuroșĭ ne-ar dice „*olah*", fiind legată de acéstă numire și o reminiscență tristă de disprețul de pe timpul iobăgiei, care măgulesce curentul timpului actual; alții ca să fie apropiațĭ de numirea românéscă ne dic „*rumân*", „*rumuny*", „*rumen*", de și mai generalisată este „*român*", cu care de altmintre filologii ungurĭ numesc pe tóte popórele romanice. Despre o discuție întîmplată pe tema acésta în societatea filologică maghiară, ni-se scrie:

Budapesta, 20 Maiŭ 1903.

In societatea filologică din Budapesta d-l profesor Dr. Iosif *Siegescu* a ținut în diua de 19 Maiŭ o conferență asupra scrierei cuvêntului „*român*" limba maghiară arătând, că cuvintele: „*rumuny*" „*rumân*" „*rumen*", întrebuințate de unii scriitorĭ maghiarĭ, nu corespund foneticei limbei române și face propunerea ca în scrierile scientifice maghiare să se scrie cuvêntul „român" așa cum îl scriu și Românii, adecă cu circonflex pe *a*.

D-l Siegescu și-a motivat propunerea cu argumente luate din fonetica și etimologia română. D-sa a arătat în conferența sa, că în limba română, începênd de la anul 1648 până la 1868 s'au făcut numeróse încercărĭ, ca pe lângă scrierea cirilă să se introducă și litere latine mai cu sémă cu ortografia ungurésca. Din aceste scrierĭ nu putem dobândi nimic cu privire la vocala nasală „*â*", deci alt mijloc nu rĕmâne, de cât a lua de normativă însașĭ limba română, care scrie cuvêntul „*român*".

Conferența a fost bine primită și președintele Dr. G. *Heinrich* șĭ-a esprimat bucuria asupra faptului, că în Ungaria încă se ocupă cu filologia scientifică românéscă. Intru cât privesce însĕ propunerea d-lui Dr. Siegescu, acésta a provocat discuție în sînul societății. Unii găsiau dificultate în circonflexul care este necunoscut în limba maghiară, alții s'au pronunțat pentru „*rumén*", așa cum se scrie și în franțuzesce. Hotărîre definitivă nu s'a luat.

X.

Reuniune de înmormêntare în Tohanul-vechiŭ.

Cercul Branului, Maiŭ 1903.

Onorată Redacțiune! La timpul sĕu ațĭ binevoit a publica în diarul d-vóstră faptul, cum-că poporul din Tohanul-vechiŭ, condus de inteligență, a pus în mișcare înființarea unei *reuniunĭ de înmormêntare*. Vĕ rog să binevoițĭ și acum a publica ceva în chestiunea acésta, cu atât mai vêrtos, că numita comună șĭ-a ajuns scopul, dorința i-s'a realisat.

Ministeriul de interne a aprobat statutele reuniunei și așa cu bucurie se anunță, că „Reuniunea română gr. cat. de înmormêntare din Tohanul-vechiŭ" șĭ-a început activitatea.

Duminecă în 17 Maiŭ a. c. fostul președinte interimal d-nul preot Moise *Brumboiu* a convocat poporul la o adunare generală, unde aducênd la cunoscință aprobarea statutelor, s'a continuat înscrierea de membri, după care a urmat constituirea.

Membrii înscrișĭ au ales din sînul lor un comitet administrativ de 15 membrii ordinarĭ și 5 suplențĭ, ér comitetul ales—conform statutelor — s'a retras în altă odae unde s'au ales oficialii, anume: director: Moise *Brumboiu*; notar: George *Oprea* și cassar: Gregoriu *Manoilă*. — Făcêndu-se cunoscută poporului și constituirea acésta, s'a rĕspuns prin „să trăéscă" la adresa tuturor celor aleșĭ, după aceea ședința adunărei generale s'a încheiat, și comitetul s'a ocupat cu unele agende urgente cu privire la reuniune.

Nu e locul aci a vorbi pe larg despre reuniunile de înmormêntare.

Notez numai atât, că, după-ce rar am cetit unde-va, ba pot dice abia am cunoscință de un sat românesc, unde să esiste reuniunĭ de înmormêntare, comitetul reuniunei nóstre e gata orĭ și când și orĭ și cui a da — după putință — îndrumările și deslușirile necesare, pentru ca să pótă ajunge la înființarea unei asemenea reuniunĭ. Comitetul la cerere, va servi bucuros cu ce îi va sta în putință și se va bucura vĕdênd și în alte părțĭ mișcare în acéstă causă de mare folos și ajutorare pentru popor.

Pentru înființarea des amintitei reuniunĭ merită tótă lauda conducĕtorii și fruntașii din comuna Tohanul-vechiŭ. In primul loc preoții Moise Brumboiu și Gregoriu Manoilă au desvoltat mult zel și diligință în tótă afacerea, cu compunerea statutelor, subșternerea lor la locul competent de mai multe-orĭ etc., ajutațĭ de învĕțătorii Dumitru Pop, Nic. Pop și Nic. Vodă; notariul Bako, dirigentul postal G. Oprea, comercianții H. Ungur și Beni Ciococeanu etc. Urmașii vor sci să apreție cu mult mai bine opera dênșilor. Avênd în vedere principiul „*verba movent, exempla trahunt*", a-șĭ dori ca și în alte locurĭ conducĕtorii să organiseze ast-fel și alte reuniunĭ folositóre pentru binele obștesc.

Ghiță Tĕrnoveanu.

Un Cagliostro al secolului XIX.

In jumĕtatea a doua a secolului XVIII, un sicilian șiret care purta numele de conte Alex. Cagliostro, cu numele adevĕrat însĕ nu era decât pur și simplu Giuseppe Balsamo, a cutrierat tótă Europa și era primit și distins pe la curțile din Italia, Germania, Polonia, Rusia și Franța, pe unde se presenta în diferite hipostase, ca: medic, naturalist, alchimist, francmason și invocator de spirite. In realitate însĕ nu era decât un șarlatan, care sciea să tragă lumea pe sfóră.

Un astfel de șarlatan a fost în secolul trecut jupânul Jean Marie Bernhard *Bauer*, tipul cel mai complet al interlopismului jidovesc, care de altmintrea este destul de fertil în producerea de figurĭ curióse.

Diarele de la 19 Maiŭ au adus următórea scire:

„*A murit monsignore Bauer.* Alaltăerĭ a repausat în Paris în etate de 74 anĭ fostul duhovnic al împĕrătesei Eugenia, Monsignore Bauer, un jidov originar din Budapesta. Bauer a fost un predicator estraordinar și a fost chemat la 1866 la curtea lui Napoleon III."

Alte diare îl parentéză mai pe larg, făcêndu-i biografia și schițându-i activitatea desvoltată la curtea împĕratului frances.

Cine a fost jidovul Bauer și cum a ajuns duhovnic al împĕrătesei francese? Așa se întrébă tótă lumea. Intrebarea acésta nu e o întrebare de pură curiositate, și rĕspunsul trebue să reverse lumină asupra unui fenomen ciudat produs în mijlocul secolului în care am trăit și noi.

Că s'a convertit și avênd calitățĭ superióre a pĕtruns ca duhovnic în sanctuarul familiar al unei familii domnitóre, cu asta, deși cu repugnanță, par'că tot s'ar mai împăca omul, dér Bauer după ce șĭ-a jucat rolul la curtea imperială, punêndu-șĭ tótă influența pentru interesele rassei sale, și după ce imperiul a cădut și nu mai era nimic de dobândit, — s'a reconvertit érășĭ la jidovism și preot și episcop onorific, ce era, s'a căsătorit cu o actriță. Ĕtă fenomenul simptomatic, caracteristic pentru psichologia rassei jidovescĭ.

Să lăsăm însĕ pe Eduard *Drumont* sĕ-l zugrăvéscă pe monsignore Bauer cu condeiul sĕu măestru:

Eminentul scriitor arată, că începênd de la 1865 Evreii germanĭ invadéză în Franța și se fac stăpânĭ în tóte locurile unde se manifestă viéța socială. Evreii Offenbach și Halévy își bat joc în „generalul Boum" de șefii armatei francese, Kugelmann cu imprimeria sa, vecinul sĕu Schiller proprietar al organelor celor mai fruntașe („Temps" etc.), Wittersheim (L'Officiel.), Dollingen și Cerf, carĭ alimentéză jurnalele cu anunțurĭ, corespondențĭ Lewita, Lewysohn și Deutsch monopoliséză opinia publică. Germain Sée demoraliséză tinerimea, propagând în calitatea sa de profesor materialismul. Intrațĭ în Tuillerie și vețĭ vedé pe evreul Adrian Marx, ocupând locul lui Racine, în calitate de istoriograf al Franței, Jules Cohen dirigéză capela, Waldteufel conduce orchestra la balurile curții, ér revista „Archives israelites" cere să se numéscă profesor de matematică pentru prințul imperial evreul boem Filip Koralek.

Apoi continuă:

„Pĕtrundețĭ în retragerea sacrată, peste al cărei prag nimenĭ n'are dreptul să pășéscă, și vețĭ vedé acolo o femeie îngenunchiată înaintea unui preot și destăinuindu-i grijile sale de suverană și mamă relativ la rĕsboiul ce se prepară... Acest preot este Jidovul german... *Jean Marie Bauer.*

„Intr'o bună diminéță acest convertit suspect sosind în Franța, al cărei cler prin înălțimea spiritului, profunditatea sciinței și prin demnitatea vieții sale provócă admirațiunea lumei întregĭ, se pune în brâncĭ, să scótă pe venerabilul părinte Degerry, de atâțĭ anĭ duhovnic al împĕrătesei, și să ocupe el acest post dorit de toțĭ preoții din patrie, și... isbutesce.

„Cum ajunge el la țintă? Prin hipocrisie, afișând virtuțĭ aparente? De loc. Devisa lui este, ca a tuturor jidovilor, că adecă față cu Francesul póte să-șĭ permită totul. El organiséză faimósele *lunchs* (prândurĭ) *ecclesiastiques*, la carĭ participă viitorii consilierĭ ai lui Paul *Bert**), ceĭ carĭ nu se rușinéză a cânta cu un prelat cunoscut de republicanismul sĕu:

Notre paradis est un sein chéri**)

Se îmbracă într'un costum de șarlatan, cu lux de dantele, carĭ le fac pe femei să viseze. Se începe asediul. Acrobatul nostru este preot militar general la ambulanțe și umblă călare înaintând până la avant-posturile dușmanului, unde póte fórte ușor să facă servicii de spionagiu.

Ér după-ce s'a sfîrșit totul, le ride în fața celor, pe carĭ i-a tras pe sfóră, își desbracă reverenda și o aruncă între culisele unui mic teatru, inspiră publicațiunĭ pornografice asupra cocodetelor din al doilea imperiu, paradéza la operă unde cei mai de frunte aristocrațĭ îl primesc în lojele lor pe acest preot nevrednic, ér după amiadădia îl vețĭ întâlni călare în Bois de Boulogne, unde trecênd pe lângă generalul Gallifet, îl salută milităresce, ér acesta în schimb îi rĕspunde cu semnul crucei, ca și cum i-ar da o binecuvêntare episcopală. In sfîrșit termină cu o căsĕtorie la Bruxella"***).

Ĕtă cine a fost monsignore Bauer, despre care scriu acum foile, că a decedat în Paris în etate de 74 anĭ. Jidov și duhovnic al unei împĕrătese! Ce lucru paradoxal și criminal în același timp!

Deialetea.

Literatură.

A apărut:

„**Femeia și Familia**" Nr. 8 cu următorul sumar: H. Sudermann, biografie și o novelă de acest scriitor, întitulată „Căsĕtoria unui principe". — Doliul vĕduvei de Theuriet. — Inimĭ delicate, după Legrand. — Din Sinaia, cu o ilustrație, representând castelul Peleș. — Scrupuli. — Despre femei. — Felurimĭ. — De ale bucătăriei etc. „Femeia și Familia" apare de 2 orĭ pe lună, avênd de redactorĭ pe dd. Silvestru *Moldovanu* și Ioan E. *Prodan*. Abonamentul 10 cor. pe an, 5 cor. pe $^1/_2$, 2.50 cor. pe un sfert de an.

ULTIME SCIRI.

Constantinopol, 20 Maiŭ. Comitetul revoluționar bulgar ne mai putênd continua acțiunea sa revoluționară și atentatele din Macedonia, pare a voi să provóce complicațiunĭ din partea Bulgariei și în Bulgaria. Ultimele evenimente din Bulgaria par a confirma acéstă dispozițiune. Pórta a primit informațiunĭ, că un numĕr de ofițerĭ și studențĭ din Filipopole și din alte localitățĭ au trecut în Turcia, pentru a lua parte la mișcarea macedoneană.

*) Fost ministru președinte, dușman clerului.

**) Paradisul nostru este un sîn iubit.

***) Drumont: „La France juive" ed. 115 I. p. 379.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“, dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefaţă“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa.** — Tipografia Aurel Muresianu, Braşov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeşteptării nóstre naţionale, s'a compus şi înfiinţat în Braşov „Romana“, unicul dans de colónă român. In ierna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anĭ de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Braşov cu ocasiunea acésta şi jubileul de 50 de anĭ al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechĭ, damele purtând costum naţional, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulele şi prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anĭ la primul bal al „Reuniunei“.

Autorul broşurei esplică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulĭ şi prescrierĭ originale, fără abaterile şi erorile, ce cu timpul s'au furişat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturĭ şi în limba germană.)

Meritul autorului broşurei mai sus anunţate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei“, ca ori şi unde în ţinuturile şi ţĕrile locuite de Românĭ acest dans de colónă român sĕ pótă fi studiat şi jucat cum se cade şi uniform. De aceea a adaus la finea broşurei şi textul frumósei şi atrăgĕtórei musice a „Romanei“, esplicând printre note tóte mişcările dansului după tactele musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindenĭ între noi, a fost tot-déuna o dorinţă viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact şi uniform. Credem, că broşura de faţă, care face istoricul şi descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire şi acurateţă, va satisface pe deplin dorinţei generale.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) şi costa numai 2 cor. 50 banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

se pot procura următórele cărţĭ:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ, Preţul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparand al din Blaşiŭ.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa“, interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormĕntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d-l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 coronă. In România 2 lei plus 5 banĭ porto.

„Pintea Vitézul“, tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul.* Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunĭ şi istorisirĭ din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 banĭ. plus6 banĭ porto.

„Românul in sat şi la óste“. Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„David Almăşianu“, schiţe biografice de *Ioan Popea.* Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal“, studiu psihologic poporal de I. *Paul.* Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie *Porumbescu.* Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Scrierĭ economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră dela Ferĕstrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescĭ. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I ***Agrologia***, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurĭ în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne.*

Vol. II. ***Fitotechnia***, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurĭ în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne.*

Vol. III. ***Zootechnia***, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurĭ în text. Costă *8 coróne.*

Vol. IV. ***Economia Rurală***, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ. Costă *8 coróne.*

Cartea d-lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai marĭ ca şi pe cele micĭ privitóre la agricultura română din tóte ţĕrile locuite de Românĭ, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărĭ apărute până acum în limbile culte: germană, francesă, etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Unguresc. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influinţa imprejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Panaite Iosîn. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior. profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac in ţéră sĕracă“. Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* 90 pag. Form. 8⁰ costă 50 b. (+ 6 b. porto).

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeissen. *Ediţiunea a V-a* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului. Conţine 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 banĭ.)

„Sfaturĭ de aur“, pentru sĕteniĭ români de tótă starea şi etatea, de Aron Boca Velcheranu. Preţul 60 b. (plus port 5 b.)

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto).

Vinurĭ din póme, de *Gr. Halip* prof. Este o carte în care se dau esplicaţi şi învĕţăturĭ amĕnunţite asupra modului cum este a-se face tot felul de vin din felurite póme. Preţul 40 b. (cu posta 45 banĭ.)

Imbunătăţirea stăriĭ sătenului, de Gr. G. Peucescu. Preţul 50 banĭ (plus porto 5 b.)

„Cultura şi îngrijirea grâului“, de I. F. Negruţiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„Economia“, pentru şcólele poporale, de Teodorŭ Roşu. Preţul 60 banĭ (plus porto 5 b.)

„Buna chivernisală“, de Teodor V. Păcăţian. Peţul 40 banĭ (plus porto 5 b.)

Cursul pieţei Braşov.

Din 1 Maiŭ n. 1903.

Bancnot rom.	Cump.	18.90	Vênd.	18.94
Argint român.	„	18.70	„	18.80
Napoleond'orĭ.	„	19.—	„	19.04
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	—.—	„	—.—
Mărcĭ germane	„	116.80	„	111.08
Lire turcescĭ	„	21.20	„	—.—
Scris fonc.Albina 5%		101.—	„	101.—

Plecarea şi sosirea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1903.

Plecarea trenurilor din Braşov.

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·20 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 8·13 min. séra.
IV. Tr. accel. la órele 10·26 m. séra.

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Tren accel. la órele 5·14 m. dim.
III. Trenul mixt la órele 11·40 a. m.
IV. Trenul accel. la óra 2·19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
V. Tren mixt la órele 6·50 séra.

Dela Braşov la Kezdi-Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5.19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad la óra 9.18, cu Ciuc Gyimes şi Ciuc-Szereda, la óra 10.46 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 8·40 min. a. m.
III. Trenul de per. la óra 3·— m. p. m.

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gar. Bartolomeiu

I. Trenul mixt la óra 9·2 min a. m.
II. Trenul mixt la óra 3·44 min. p. m.
III. Trenul mixt la óra 9.47 m. séra.
IV. Trenul mixt la óra 6·14 m. dim. (Numai dela 1 Iunie Dumineca şi în serbătorĭ).

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óre 8·40 mim. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·— min. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Gyimes.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tren accel. la órele 5·07 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 7·50 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 9·27 min. séra.

Dela Bucurescĭ la Braşov:

I. Trenul accel. la óra 2.18 min. p. m.
II. Trenul mixt. la óra 9·18 min. séra.
III. Trenul pers., la óra 5.— m. p. m.
IV. Tren. de pers. la óra 7·41 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal.
V. Tr. accel. la órele 10·14 m. séra.

Dela Kezdi-Oşorheiu la Brasov:

I. Trenul de persóne la óre 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgĭu, Ciuc-Sereda óra 8·20,
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m. (are leg. dela Ciuc-Gyimes la 5.17 dim.)
III. Trenul mixt, la óra 6·27 m. séra (are legătură dela Palanca la 8.54 dim.)

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu.)

I. Trenul mixt la óra 7·02 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Trenul mixt la óra 8·18 séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·53 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·27 min. séra. (Are legătură cu Tuşnad-Ciuc-Gyimes.)
IV. Trenul mixt la órele 10.05 m. séra.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.